

Gezelius, J. J.

KPL. 1. *Uusi*

Uscollinen Manaus

Nijlle cuin Suomenkielidä puhuswat / mut-
ta cuitengin tähänasti heittäns pitänet Wenäjän
Kirckoin ja Dappein tygd.

Annettu Stockholmis / Wuonna 1686.

Til hwar och en Ewangelij Tienare ibland dhe wilfarande.

2. Tim. 4: v. 1, 2, 3, 4.

1. Så bemygar iagh nu för Gudh / och HERranom Jesu Christo / then
cher döma skal lefwandes och döda / i sin Tilkomnelse och i sitt Rike :

2. Predika Ordet / Håle yppå / i tijdh och i ortijdh / straffa / truga / för-
mana / medh all Sachmodigheet och Lärdom.

3. Ty then tijdh skal komma / at the icke skola kunna lida hellsosam Lär-
dom : Behan skola effier sina egna Lustar samla sigh Lärare : Effier them
Elljar i Dronen :

4. Och skola wenda sin Dron ifrån Sanningen / och wenda sigh til
Fabler.

5. Men tu war waken i all ting / lijdh och omgåll / gör ens Ewangelist
Predikares Wäret / vhrätta titt Embete redeliga.

Til Ewangelij Bekännare der samastådes.

Jac. 5: v. 19: 20.

Käre Bröder / om någor ibland eder fore will ifrå San-
ningen / och någor omwände honom :

Han skal weta at then ther omwänder en Syndare aff
hans wägars willo / han frelsar ena Siäl ifrå Döden / och sky-
ler all Öfwerträdelse.

Til fromme Christne annorstådes.

Coll. 4: v. 2, 3.

Håller yppå bidia / och waker der vthi medh Tactfänelse. Bidians och
så för of : at Gudh wille yplåta of Ordzens Döör / til at tala Christi Hemlig-
heet. Ty migh är öpnat en stoor och krafftigh Döör / och många Moosistån-
dare äro / (1. Cor. 16 v 9.) Yttermera käre Bröder / beder för of / at HER-
rans Ord må hafwa framgång / och pröfsat warda / såsom och när eder :
2. Theß. 3. v. 1.

Apost. 2eg.
20: v. 28.

Se Christurelda Jesurelda/ niin callista jäl-
lens osterut Sielut! cuulcat cuitengin ja pangat Sydam-
meen se cuin Jumalan puolesta/ teille hancatkeisxi Auci-
dxi/ Jesuren Nimen sanotan.

Se Ingrifot/ Wadialaiset/ ja muut cuin puhu-
te ja hymärrätte Suomen Kieldä/ josa Evangeliumi

- Eph. 2: v. 4-8. saarnatan/ ajatelcat cuitengin/ että te Jumalan Armost/ Jesuren Christu-
ren Anshon kautta/ oletta pelasterut Perfelen ja pimeyden wallan alda/
Coll. 1: v. 13. mihi te wielä edespäin tahdotte syöstä ja peräti upotta teidän hymärrämde-
Heb. 2: v. 14-15. tömyden ja Synnin Pimeyteen? Jota te cuitengin teette niincauwan cuin et te
cuule Jumalan Sanaa siinä Kielessä cuin te hymärrätte.
Joh. 1: 4. 9. Jesus joca on Mailman Wakteus/ tahto ylösvalista teidän Silmän/
Ja hän tahto anda teille hänen Pyhän Hengens hänen Tundemiseens/ että te
3: 12: Ja mahdaisitte tulla Wakteuden Jsän tygö/ olla Wakteus HExrasa/ ja siitten
12. 46- tulla osalliseksi niiden pyhän Perimises Wakteudes. Sentähden tänä-
Eph. 1: v. 17. pän/ tällä Hertellä/ älkät siis paduttaco teidän Sydammitän/ mutta wasian-
Jac. 1: 17. ottacat Jumalan Sanan neuwo/ että te mahdaisitte ruita Jumalan ja mei-
Plal. 95: 8. dän Wapahajan Jesuren/ ja siitten waelda soweliast niineuin Wakteuden
Eph. 5: 9. Lapsen: Ajatelcat säntähden

- I. Jesuren omat sanat: Tämä on hancatkeinen Elämä/ et-
Joh. 17: v. 3. tä me tunnemme meidän Taitwällisen Jsän totisen Juma-
lan/ ja meidän Lunastajan Jesuren Christuren. Se oletta
luodut Jumalalda ruumin ja Sielun cansa/ niin teidän myös pida usco-
man/ että cosca teidän Sielun cuoleman kautta erkane Ruumissa/ ja Ruumis
Maaxi tule/ niin on cuitengin Sielun cuolematoin/ jos te rumitte Juma-
lan ja oikein uscotte Jesuren päälle/ niin te saatte hancatkeisen Elämän.
Mutta jos te elätte ja cuoletta Soteudes/ ja ilman Jumalan ja Jesu-
ren Tunnota/ niin te joudutte Helmetin Pimeyteen ja Waiwaan Joca
usco Bojan päälle/ hänellä on hancatkeinen Elämä: Mutta
joca ei usco Bojan päälle/ ei hänen pida Elämätä näke-
män/ mutta Jumalan Wihä pysh hänen päälläns. Nyt
on se Jumalalle ja Ihmisille nähedwä/ ja teidän ihe tähy tunnusta/ että
niin cauwan cuin te/ iotca oletta caswaterut Suomen Kielessä/ tähytä
Wendjän Kirkois/ pidätte teidän Wendjän Pappain tygö/ ja ette cuiten-
gan cuule eli hymärrä Wendjän Kieldä/ niincauwan ett te taida oikein
Rom. 10: 14. 17. tunde Jumalata eli usco Jesuren päälle: Sillä cuinga te sen päälle uscor-
te/ josta ett te ole cuullet? sillä Usco tule Saarnasta/ mutta Saarna tule
Jumalan Sanan kautta; ja cosca ett te tiedä Mlostoimicusta ja hymärry-
3. Cor. 14: 11. sät sen Anestä/ joca teitä opetta/ niin tule hän joca puhu teidän edesän ou-
boxi eli muucalaiseksi/ sillä jos hän puhu Kielellä/ ja ei puhu sitä cuin hym-
märrä

määrä taitan/ euingas pira tiedämän mitä puhutu on? sillä hän puhu 1. Cor. 14: 9,
 Tuuleen. Ja luke Jumala itse sen hänen wihans Mertixi/ cosca Jhmiser
 ouroin Kieltein tähden ei saa oitein cuulla Jumalan Sana. Mutta se on 1. Cor. 14: 21
 Jumalan Armon Työ/ cosca se Pyhä Hengi Apostolitten andoi puhua Ju- Apost. Teg.
 malan Sanaa ja ihmellisiä Tecoja/ caickein Cansain seas cuin Taiwan al. 2: v. 4. 5. 6.
 la on/ cullengin omalla Kielellän josa he syndynet olit. 7. 8. II.

II. Mielehen pangat edespäin Christuxen Sanat: Joca usco ja
 castetan hän tule autuuri/ mutta se joca ei usco hän ca-
 dotetan. Hawaitcat että Usco ja Castet pira oleman yhdistetyt auu-
 teen; mutta se joca ei usco/ hän tule cadoteruxi/ waicca hän on castettu; nyt
 olet te castetur/ suuri joucko myös meidän oiskeilda Suomen Papeilda
 christityt/ eikö se ole yri cauhia Syndi/ että te poislangette siitä oikiasta o-
 pista/ josa te Jumalalle olette tehneet lupauxen/ uscoa hänen päällens/ ja
 josa te saatte cuulla Jumalan Sana teidän omalla Kielellän. Jos te myös
 oletta castetur Wendäisten Papeilda/ niin nähkäte meidän Christillistä
 Toimellisutta/ ettem me teitä wastudest casta/ cosca te oletta castetur py-
 hän Colminaisuden Nimeen; Mutta siinä sinus pira teidän ymmärtämän
 teidän Wihelidishydenne/ että waicca te oletta castetur/ ja ette cuitengan
 usco/ sillä ett te wastan ota Jumalan Sana sillä Kielellä jonga te ym-
 märrätte/ ja ettet te cuule sitä oikia Evangeliumin Oppia/ johonga te
 cuitengin Casteen kautta oletta sidotur/ niin on siis teidän waaran sitä suu-
 rembi/ ja cosca te cuoletta teidän Epäuscosan/ teidän Rangaistuxen rasca-
 hambu cuin niiden sotain pacanain/ jorca ei castetur ole/ sillä te ylönca-
 horte sen pyhän Colminaisuden Tunnon/ jonga nimeen te oletta cuiten-
 gin castetur/ ja wastansoitte sen autuallisen Uscon Oppia/ jonga Christus Matth. 28:
 Castehen cansa on yhtensitonut; Sentähden näncuin te Castehen kautta o- v. 19: 20.
 letta tulleet Christityt/ niin wastan ottacat siis Jesuxen Nimeen teidän Marc. 16: v.
 Kielellän se oikia Evangeliumin Oppi/ että te nyt olisitte Christin usco- 15. 16.
 waiket/ ja nancatkeisest auuat.

III. Niin et te mahda sitä wähemmin muista teidän Welwollisuttan/
 cosca te oletta Christityt/ palweleman ja cunnoittaman sitä nancatkeisita/ e-
 läwätä/ laupiaista ja Caicwaldiaasta Jumalata/ Jsa/ Poica ja Pyhä Hen-
 ge/ hänen päällens uscoman ja luottaman/ händä racastaman ja totteleman/
 händä rucoleman ja auxihuutaman: se on meidän caickein Hywys ja Au-
 tuus/ niin tehdä ja elä: ja ne Jhmiser jorca ei siinä tiedä eli sen jälken teet/
 ovat wihelsäisemmät cuin järjettömät luondocappalet ja Pedot. Nyt on
 se tosi että te jorca pidätte igen Wendän Pappain tygö/ ja ette ole täydel-
 liset Wendän Kielestä/ tähyt Surun ja Murhen cansa Jumalan ja
 Jhmisten edestä runnusta/ ettet te ole heistä oppinet Jumalata runnustaman/
 eli hänestä tiedämän sen oikian Christillisen Uscon jälken/ ette opi hänen
 Tahrons hänen P. Käskyins jälken/ ja ettet te taida ensingän rucoilla

Jumalat Jesuxen omalla Rucouyella Jsa meidän. et te myös taida Wä-
 näjän Papeilda mitän siinä käsittä/ sillä ei he taida teitä opetta/ eli te heitä
 ymmärtä. Mutta ajatella siinä waikan mitä Dnellifus teillä olis/ jos te
 izenne pidäisitte oitiam Christityin Pappein tygö/ jotta teidän omalla Kie-
 kellän teitä opettais/ niin te myös opettaisitte omat lapsen Nuoruudesta/ JE-
 suxen Nimen rucouleman Jumala joca meidän Jsim on. Te opistta meidän
 Uscom Cappaleista turnustaman ja cunniottaman siinä cortiastylistettyä
 Colminaisutta/ te tiedäisitte mitä hänen Tahrons on/ te taidaisitte saada niiden
 kautta Jumalan puolesta Synnit andexi/ Jumalan Armosta/ Jesuxen
 Christuxen Anxion tähden/ Pyhän Hengen Woimasa Te taidaisitte usiasti
 pyhästä HExran Ehtolifesa tulla rawituxi/ Jesuxen Kuunilla ja We-
 rellä Christuxen oman Asetuxen jälkeen. Te taidaisitte myös Jumalan Sa-
 nasta lohduetta caiktia teidän Eustisan/ ja huojenuxen löyätä teidän Suoleman
 Hettellän/ walmistetta yhten actualisfen Suolemaan ja wahwistetta qancaceti-
 seffa Elämästä. Caiktia eitä hywä te olette nyt patki niin cauwan kuin te
 elätte teidän soteubesanne.

IV. Mengät nyt wield enämmin teidän Wenon ja Tecoin tygö/ ja cosca te
 Matt.9.v.36 näette teidän Sielun Waaran siinä suuresta Sofuudesta/ casoccat cuinga tur-
 han teidän Sielun työtä teke/ niin solian Taluttajan edeswiemisen kautta.
 Te tiedätte cuinga taitamattomat enin osa Wenäjän Papeista owat/ eitä
 ole niin paljon oppineet Jumalan Sanasta/ kuin ne wäähäiset Schoulupo-
 jat meidän seasam: he eläwät riettaasti caiktia Synneistä/ caikti he raeca-
 stawat Juopumusta ja täytäväst igens siten pahoin/ he owat myös saa-
 stutetut Haureudes ja riettaudes. Caxi eli colme Wuotta siten/ oli yhdestä
 Wenäjän Kirkos yxi Pappi joca piti tyfönäns 12 Aastaiqa yhden Jal-
 lawaimon/ ja hänen canpas carcais pois Maalda. Toises Kirkos yxi We-
 näjän Pappi/ joca itse turnusti pitäwänsä yhteyttä yhden wihityn Wai-
 mon canpa; Colmannes yxi joca omalda Diakalda soimattin pitäwän yh-
 teyttä colmen wihityn Waimon canpa. Muutamet Ingerin Talonpojat
 owat julksifet 2. Wuotta siten sanoneet/ enimmän osan Wenäjän Papeista
 enin tänne tulawat/ olewan Dewoisen Warcaat/ ja ne Pappit Wendäksien
 seas/ jotta jotain ymmärtäwät sanowat jällens/ etä Ingerifot owat
 niincuin Pacanat. Usein Wuodes täywtä samat taitamattomat Pa-
 pit ymbärius teidän tyfönän/ täyttämäs heidän Säckians/ usein täyhy tei-
 dän toimitta heille teidän Pjiractojan/ ja täyhtä heidän Prapnackins Duella ja
 palan Wijnalla; he ottawat cohta Maxon cosca he ristiwät/wihtiwät/ taicka
 hautawat/ waicka ete te yhtän Sana ymmärtä: cosca te tullete heidän Kir-
 toins/ niin usein ei ole teillä Sia siellä/ mitä he sanowat/ niin ette cuule/
 sillä enimittein he mutisewat ikellens/ ja sen kuin te cuulette ete ymmärtä/
 menette niin taitamattomana coria/ kuin te sinnekin tulitte/ ja niin soliat yh-
 tenä Wuonna kuin toinnatin. Ja mitä he teille opettaawat Cuiwan ja niiden
 Euol

Suoluitten pyhäin Paalveluresta/ teidän omain Toiden ankiost/ Paastokas
 Pomineasta ja muista/ on caieki waстан Jumalan Sana ja caubia Syndi
 ikestäns. Cosca teidän pitä cuoleman/ niin ei he taida teitä lohducca/ sil-
 lä he owat wahan/ taieka ei ensingän oppinet/ mitä heidän sanoman pitä: ja
 mitä he sanowat/ et te tiedä ongo se hywä eli paha/ jos he teitä hywästisii-
 nawat eli sadattelewat.

V. Niin pitä myös teidän Mielehen johdattaman mitä Jlo on Ju-
 malalle ja hänen P. Engelleilläns jos te oikein teitän paranatte/ cuinga Juuri
 Jlo ja Suosio on Hänen Cuning. Mayst. meidän armollisella Cuning-
 gallam ja Herrallam jos te samasta Uscosta ja Tunnošta olisitta cuin caieki
 muut hänen Cuning. Maiefterins Alammaiset: joca hänen Cuningalinen
 Maiefterins niin monilla Cuningallisilla Kästhyillä ja Armollisilla ase-
 torilla/ ja myös niin cuuisilla Cuningalisilla Costannoyilla ja awulla tahto
 teitä saatta paranoxyen ja auruteen. Sama pyhä halu on niillä corkeilla Her-
 roilla Cuning. Maiefterin Neuwon andailla/ samallamuoto hänen Excell.
 General ja Gouverneurillä/ niin myös caieki muut joilla jotakin walda teidän y-
 lihen on/ eli jorca teidän cansanne cansakähymistä pitäwät/ halajawat ja eki-
 wät caiekillä wirendella teidän Ylöswalaisustanne/ ja ei ole yheäkän joca
 tahto teitä olemaan pimeydesä ja sokendesä/ Maan ne wiettelidät Wendän
 Papit/ jorca hyödynnyen teidän hywydestänne tahtowat/ ja ei yidä lutua tei-
 dän sieluistänne. Sitä sama taita tehä muuramat teidän Jfrändän
 ne/ jorca tahtowat teidän rumiinne pitä myös ja oriudesa/ mutta ei suo tei-
 dän Sieluanne Christuyelle. Ilman epäilemät taita myös jocu wiettelidä ollat
 joca ei tahdo että te yhäpitäwäisellä Sydämellä ynnä hänen Cuning. Maie-
 fterins ja caiekin hänen uscollistens alimmaisten cansa yhden Jumalan ja hä-
 nen Ewangelijumin tunnuftatta.

VI. Sünä siwusa taidatte myös nähä/ mitä Juuri hyödytyt teillä mailmallisel-
 la Zawalla olis sencaldaisest aurualisesta kändymisest/ jalten hengellisen hywy-
 den josta ennen puhutu on. Teille on totisest Jumalan hywästisunaus langewa/
 caiekesa teidän työsänne. Sillä hywästisunattu on se Mies joca lu- Jer. 17. 7.
 otta ihens HERRan päälle/ ja HERra on hänen turwansa.
 Ja Jumala wield edespäin lupa: jos minun Cansani niinulle tah- P. 82. 14. 15.
 dois cuulmainen olla/ ja Jfrael minun Teilläni kändä/ niin Heb. 12. v.
 tahtoisin minä cohta mahan lyödä heidän Wihollisens ja
 kändä minun käteni waстан heidän wainoitans/ ja minä ruoc-
 kisin heitä parhailla Diisuilta ja rawihsin heitä hunajalla
 Calliosta. Cosca Jumala eki meitä jollaculla waiwalla/ taieka caiekia
 yheisefti/ eli cutakin erinomaisest niin on silloin meidän lohduuxem
 että hän meitä niinuin omia lapsiansa curitta ja rangais/ ja tapahu au-
 tualiseyi parannoxyi/ mutta mitä te nyt kähsete/ niin cauman cuin ett te
 Jumalata tunne/ elieki pelkä händä/ sitä kähsete te niinuin jumalatomat
 6-12.

ja Epäjumalan Patweliat/ monesa muusa Titasa saate te tuta sitä su-
 ren Hyödytyen/ että te yrittäisette olisitte meidän cansam Uscon Tunnos/
 silloin eet te wietä teidän aican niin useilla turhilla pyhä Päiwillä/ taicka
 teidän Tawaratan ylönpaldisella Juomisella ja Prasnietoilla joisa te ustiasti
 cadotatte teidän Terweydenne ja Hengen/ caikein wähimmäxi olet-
 ta te ilman Järjetä ja Taidota niin cauwan cuin te niistä pidätte. mu-
 ta jos te käytte Suomalaisisa Kirkoisa ja Evangeliumin Tunnuksorea/
 niin te taidatte pirä Sunnuntain muut oikia Christittyin Juhlat ja ne suu-
 ret Kucouspäiwät/ Cansatähmisen kautta meidän oikian Uscon tun-
 nuskaitteen cansa/ saatte tuta makeuden yhdest Christillisest Hallituksest/ laitur
 ja oikeuden kautta jonga alla te elätte.

Wäimein tule myös teidän muista/ cuinga te 2. ajastaica sitten/ cosca
 joca kyläsa ymbärins wacilettin alcamas tätä neuwo/ ja cuinga usein suuri-
 na Kufous päiwinä/ ja mutoin meidän Kirkois cautiaisudella ja rackaudel-
 la olette te wastan ottanet Jumalan sanan/ että moni tunnusti izens caite-
 na elinaitcanans ei niin palion cuulleen hänen aututens/ cuin hän fillä erällä
 cuuli. Teidän lapsen rupeis silloin lutemaan surella itolla ja jumalaisudella
 meidän Christillisen Opin Pääcappaleita. Moni myös sitten itolla annoi
 heidän lapsens castetta meidän uscoon/ ia monesa muusa cappalees annoi
 izens meidän Kirkoihin. Jos te nyt siihen olette hitaat niin taitan
 teidän tyhyttä/ ninuin Paulus Galatereita puhutteti. Te hullut cUCA
 teidän on wimmannut totuutta uscomast. Nyn tehkät pa-
 rannus ja palaitteat että teidän Syndinne pois pyhitäisin ja
 silloin wurvottamisen Nhat tulisit HERRan Caswon eteen/
 cosca hän sen teille lähettä/ josta nyt ennen saarnatan/ Jesu-
 ren Christuren.

Gal 3: 1.

Lyhykäiset Wastauret heidän totuttuin Wastasanoin..

I. **S** Anowat he: 'En me taida ylönannda meidän wanha
 Uscoa/ josa me syndynet olemme: Siihen wastatan (1) U-
 sco ei tule sitä lihallsesta Syndymisestä/ mutta meidän pirä Wa-
 staudesta siihen syndymän pyhän Casteen kautta. (2) Wonda niistä/ jorca
 nyt izens piräwät heidän Sotekudesans Wenäjän Kirkoisa / owat
 cuitengin meidän oikian Evangeliumin Uscoon Casterut/ ei siis ole heillä
 yhtän estettä: Sentähden on hänen Cuning. Maajesterins meidän armolli-
 sin Cuningas Käskeny/ että sencaldaiset caikella muoto pidäis pois wedet-
 tämän Wenäläisten tyköd/ ja rangastaman heidän posesluopumisens tähden.
 (3) Ei taida ne sotiat Ingeriläiset ja Wadialaiset sano/ ettei he tahdo y-
 lönannda heidän endistä Uscoons; sillä ei heillä ole tähän asti ollut yhtän u-
 ses/ eikä myös he yhtän usco taida Käsiätä Wenäjän Opista/ mutta he e-
 läwät

Joh. 3: 5:
 Tit. 3: 5.
 Jac. 1: 18.

läwät ja cuolewat Taitaudesa ja Epäuscos/ Jollei he meidän omalla Kie-
lellä joca on Suomi/ tule wiedhyri Nuruden Zielle. (4) Mahta he oiteuta
myöden caicki nyt iloita/ että he taitawat tulla heidän Pimeydestäns Wal-
teuteen; ettei heille mahdetais sano/ niñcuin Jumala walitti Jerusalem
Asuwaiſten ylitse: Cusa on jocu/ jos hän lange/ joca ei tällens
mielelläns nousse? cusa on jocu joca käy eryrisä/ etkö hän
mielelläns jällens oikialle Zielle tule? Cuitengin tahto tä- Jer. 8: 4. 5.
mä Causa käydä eryrisä palajamata/ ja rippuwat niñ co-
win wääräsä Jumalan Palwelures/ ettei he millän tawal-
la anna kätä heitäns pois.

II. He pelkät wät ikeldäns pois carowan sen ajallisen hywästäsiunauyden/
jos he ylönnastie heidän endisen Wenonsa. Sitä wastan pitä waari oret- Mat. 5: 45.
taman (1) Niñ cauwan cuin ei heillä ole oikia Usco/ niñ ei he nautike Jer. 44: v.
Jumalan lahjoja sillä hywästäsiunauyella cuin Jumalan lapset/ mutta cuin 8.
Turkit ja Pacanar. (2) Se on Pertelen Juoni ja Secorus/ cosca hän si-
sälle anda Jhmisille että he Tuicausten ja Epäjumalan Palweluren kautta
saawat ajallista Zawarata/ niñcuin Judalaiset pidit edesäns senealdaiſta
Pilekafanoja ja ajaturia. (3) Sitä wastan opetta meille coco Pyhä Na-
mattu/ että se oikia Hywästäsiunaus Hengellisellä ja Ruumillisella Zawalla
tule Jumalan Armosta/ Jesuxen Christuxen tähden caickein näden ylitse
jorca Pyhän Hengen Woiman kautta owat oikiat Christin uscowaiſet. L. Mol.
Kirj. 12: 3. ja 22: 18. ja 48: 15, 16. 4. Mol. Kirj. 6: 14-17 Pf. 5: v. 11, 12. ja
67: 2, 3, 7, 8. ja 115: 13 Apost. Tieg. 3: 26 Eph. 1: 3, 4. 1. Tim. 4: v. 4, 5, 8. 2c 2

III. He sanowat/ että he muilba siinä Wenäjän Uscoſa häwäistän
wastatan. (1) Se tapahtu tosin aina/ että ne jorca ikens pität wät Jura-
lan tygö tulewat täldä Mailmalda Pilecaruxi. Mutta yri oikia Christitty
ei anna sentähden ikens pois wedettä hänen Jumalisudestans. (2) Euca
ombi Mailmalliſis Astois niñ ryhmä että hän muitten Naurun tähden an-
da yhden hywä Astian poisimennä? Pitätkö siis jocu toisen tähden hänen Luc 6 v. 25.
Sieluns Nuruden cadottaman? (3) Ne Jumalattomat jorca nyt naura-
wat/ pitä sitten itsemän ja parcuman/ ja cosca he näkewät cuinga uscowaiſ-
et owat lueur Jumalan Easten secaa/ ja hänen Perindöns vyhdin secaa/ Wis 5: v. 3, 5
Silloin puhuwat toinen toisellens/ caruwat ja huocawar Hengens Ahdi-
stoyest. Tämä on se ionga me ennen pidimme Pilekana ja Nauruna.

V. He edestuwat usiaſt tämän Bertauren: Kielessäns Lin-
dutin Mekäſä laula/ niñ hee myös tahrowat pyhyä heidän Uscoſans. Sitä-
hen taitan lyhykäisest wastata. (1) Meidän pitä ajatteleman cuinga
palio suuremmat me olemme cuin linnut/ ja tietämän että meillä on
yri järjellinen ja cuolematoin Sielu/ me olemme Jesuxen Weren kautta
lunasterut/ ja Casteen kautta tullet lähtön Jumalan Causa/ ja pitä
caickisa/ Käyttämän meidän Jumalan Pyhän sanan jälken. (2) Sen-
caldai.

caldaifet linnut häwdisewät Ingritör ia heidän Soteudens Canfa
weliet / Sillä linnut piteäwät idzens niden rygö cuin wisertawät yhta hei-
dän cansans : Ei leiwosset lennä yhdesä waresten canfa/ eikä Naskaat Hact-
sten canfa. Niin on siis suuri hulluus niistä ihmisis / jorca menewät toissn Ri-
toin/ joiden tiedä ei he ymmärrä/ (3) Jumala ise linduin tjetetäwän luon-
non kautta soima Ihmisille heidän cowacormaisuuattans ; niin me myös tai-
danne sano niille ymmärtämätömille jorca ei taida heidän suullans rucoilla
Jumalata eli händä tjitä / jota cuitengin Jumalan sana joca paicas waa-
ti/ he owat pahemmat cuin järjettömät linnut/ jorca ylistawät Jumalata
Hiob. 39. 3. heidän Kielelläns ikecukin luondons jätten. Tosin ne jorca ei totu Jumala
Pf 147: 9. rucoilemam owat cauhiammat cuin Korpi/ jorca cuitengin huutawat Ju-
malan rygö/ ninuin Ramaus seiso.

V. Enimmäst edespanewat he heidän Jfäns ja Esiwanhembains
Esimertit/ ettei he tahdo pois luopua heidän uscostans. Siihen
taitan monen seasa näin lyhykäisest wastata: (1) Ei he mahda täyrtä
heidän Jfäns määttä/ ja ise päällens tunnusta/ että he owat sencaldaissten
Matt. 23: 31, onnettomattomain Jfäin lapsset. (2) Jumala ise armollisest lypa / että
32-33. waieka Jfä rangastan hänen syrdeins tähden/ niin hänen lapsens cuiten-
Ez. 18. 17-20 gin jorca caturwat ja igens parandarwat sawat Jumalan armon. (3) Nin-
Hab. 2: 4. cuin se warhuseas piteä elämän uscostans/ ja wanhemmiten Jumalisuus
ei taida tehä meitä iancaikisest auruary/ niin ei myös mahda wanhem-
bain Epäusco ia erhetys wicetellä meitä helwetin cadotuxen (4) En
me nyt piteä murhetta niistä cuoleista/ mutta me ahkeroidjem cuinga ne jot-
ca nyt eläwät ei tulis cadotuxi (5) Jos ne jorca alusta owat wastan
ottanet sen Christilisen uscon olis tahtonet seurata Esiwanhembians/ jorca
ole sofiat pakanat eli epäuscowaisset Judalaiset/ niin olis se ollut yri suuri
Kätkimättömys Jumalan totuutta wastan. Samalla muoto me oikiat
Christiye Lucheranit/ olissimme siinä Pawilaissten pimeydes/ jos meidän Esi-
wanhemmam olis seurannet heidän Jfäns. Sentähden ajatelcam näi-
den sanain päälle

Niin tekät Parannus ja palaitcat/ että teidän Synnin pois pyhitäisin: cosca
wirtottamisen wat tulewat HEDran Eastwon eddesä.

Suspiria pro convertendis

Zule luoja kosduttaja/ Pyhä Hengi pyhitäjä/ Operus Jfä oikia/ opill dikall met
speta/ ja Hywybelläs meit pueta.

Eryinet ylös ekeite/ harha Zeild pois johdattele/ Pirun pauloist ulos auttele/
Jumalan joucon saattete/ Stelun hawat hautele.

Armos anna lahjas lainna/ Pahus meisä alas paina/ Eanas himoon syryt ai-
na/ ymmärrys ylhäid meill anna/ Sydämeist solius pois canna.

Continuanda.

Se Sana selkiäst sarnatan/ nyt ilmet caitein edes: O HEDra niden pääl ar-
mahda/ Cuin owat wiel pimeydes/ ei tiedä/ eik wol karsi Sanaas/ läywät sywäld er-
betyxen/ Herra heitä käännä/ walais/ ettei hukutus Cadotuxen.

317. II. 32.

Bo Hartaushing
Gezelius

tpl 1

mf x

